

HET WOORD VAN DE WEEK

19e jaargang nr. 46 21 november 1966

Orgaan van DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

administratie
postbus 114, Utrecht
tel. 030-24641
postgiro 58

abonnementsprijs f 6,— per jaar
buitenland f 7,— per jaar
voor België f 6,—
losse nummers f 0,50
verschijnt wekelijks

Schieten op de vrijheid

Big brother is watching you. (grote broer kijkt naar u) U herinnert zich misschien deze woorden uit het boek van George Orwell, 1984. Het boek waarin hij een verschrikkelijke wereld beschreef, een wereld waarin het bij voorbeeld mogelijk was met behulp van allerlei ingenieuze apparaten tot op grote afstand gesprekken af te luisteren die ergens binnenshuis werden gevoerd. Overal en altijd is big brother watching you..... Nergens is de mens meer veilig voor zijn indringerige methoden, zelfs niet binnen de veilige muren van de eigen woning. Het is een wereld waarin de persoonlijke vrijheid van de mens met de voeten getreden wordt.

Wie het boek jaren geleden, toen het pas uitkwam, gelezen heeft, weet misschien nog van die zucht van verlichting waarmee het boek werd dichtgeslagen. Opluchting omdat het hier maar een fantasiewereld betrof en omdat het toch wel nooit zo'n vaart lopen zou in de vrije wereld van na de tweede wereldoorlog.... Maar berichten uit Amerika vertellen ons al lang dat er daar wel degelijk apparaten in omloop zijn die de toestand, zoals door Orwell beschreven, al angstig dicht beginnen te benaderen. Met dit gruwelijke verschil bovendien, dat — waar het in Orwell's boek voornamelijk ging om ingrijpen van hogerhand — het nu gaat om datgene wat medemensen elkaar willen aandoen. Niet één big brother is watching you, weest op uw hoede voor vele big brothers.... Maar ach, berichten uit Amerika komen vaak wat overbelicht over en wat ginds gebeurt hoeft hier nog niet te gebeuren.

Vergist u zich niet. Big brother can be watching

you, ook hier kan hij u gadeslaan, ook in ons kleine landje waar het Hollands binnenhuisje niet alleen een veilig maar vooral ook een heilig huisje is.

Konden wij zelfs tijdens de bezettingsjaren voor de vijand tot op vrij grote hoogte „veilig” zijn, voor wat de gesprekken binnen de muren van een woning betrof, nu is er een man opgestaan die, aan wie bereid is daar 275 guldens voor neer te tellen, een apparaat verkoopt dat schiet op onze vrijheid. Op de persoonlijke vrijheid van de mens.

Zo iemand is bijv. een Pistolen Paultje, de bijnaam voor een handelaar in antieke wapens, waarvan hij echter zelf zegt dat het hier een fraaie façade betreft; „Achter elke antieke wapenhandel gaat een handel in vuurwapens schuil. Overal waar behoefte is aan wapens, daar ben ik.”

Naast deze handel in wapens heeft Pistolen Paultje zich nu geworpen op de uitvinding van af luisterapparaten, die hij zo'n duizend gulden beneden de prijs van buitenlandse aanbiedingen aan de man brengt. „Ze gaan er in als zoete koek”, zegt hij, „ik heb er al heel wat van verkocht.” Tijdens een vraaggesprek met een ochtendblad heeft Pistolen Paultje vol vaktrots over zijn uitvindingen verteld.

Wij allen kennen het onschuldige zuignapje waarmee bij voorbeeld een parkeerschijf op de voorruit van een auto kan worden bevestigd. Pistolen Paultje maakt ook van die zuignapjes, maar dan zit er een zendertje in verborgen dat maakt, wanneer het napje wordt vastgezet op de ruit of de glazen deur van een vertrek, dat de af luisteraar alles kan verstaan wat er daar-

binnen wordt gezegd via een kleine oortelefoon. Zijn grote uitvinding echter is het zendertje, niet groter dan een pakje sigaretten dat via de autoradio werkt of via een draagbare FM-radio.

Dat brengt hij voor f 275,— in de handel, de verslaggever mocht het zelf proberen. Rustig gezeten in zijn wagen die voor de deur van Pistolen Paultjes huis geparkeerd stond kon de journalist woord voor woord volgen wat er binnen in de huiskamer werd gezegd. Dit lijkt Orwelliaans, dit is een gruwelijke werkelijkheid. En wie het gebruiken? Niet dat het de uitvinder veel schelen kan waarvoor men het toestelletje gebruiken wil. Men vraagt er om, dus levert hij. Maar soms zijn er klanten die er spontaan bij zeggen om welke reden zij tot aanschaf overgaan. Zakenlieden die wel eens willen weten wat er bij de concurrenten omgaat, de bedrijfsleiders die willen horen wat hun arbeiders bezighoudt, detectivebureaux en laatst een vrouw die er achter wilde komen wat haar man uitvoerde op een zeker adres....

Het oude spreekwoord zegt: zaken zijn zaken. Ja, ja, maar zaken kunnen gevaarlijk worden als de techniek geperfectioneerder wordt.

In onze dagen speelt alles zich af op een ver-grote schaal, men wil snellere winsten, grotere winsten.

U weet het allen, of het tegenwoordig gaat om het aanprijzen van tandpasta, strijkijzer of was-machine, alles wordt ons aangeboden onder het mom van de 'he-man' en de 'sexy-girl'. Het is al lang duidelijk geworden: het beroep op de meest primitieve instincten van de mens geeft de grootste omzetten, geeft de grootste winst. Het doet er niet toe wat we verkopen, als we maar verkopen. Mensen als Pistolen Paultje weten dit en maken er op gewiekste wijze gebruik, of beter gezegd misbruik van.

Al zit er in zijn geval nog een heel andere dan alleen de commerciële kant aan de zaak, een kant die zo mogelijk nog bedenkelijker is. Het verschijnsel namelijk dat de maatregelen genomen in het belang van onze samenleving telkens achter dreigen te raken bij de revolutionaire ontwikkelingen. De individuele vrijheid van de mens wordt er het slachtoffer van. Heeft de mens in het geval van de verdoorgevoerde reclametechnieken — theoretisch gesproken — nog een verweer, welk verweer is er mogelijk als het gebruik van af luisterapparaten ongehinderd doorgang kan blijven vinden?

Wel zijn er maatregelen tegen het gebruik van verdovende middelen. Maar wat doet men tegen het gebruik van af luisterapparaten?

De wetgever blijft achter bij de nieuwe technieken.

Terwijl op het gebied van de massacommunicatiemiddelen naast de pers, ook de radio en de televisie hun intrede hebben gedaan, blijft men de grondrechten op het gebied van de

vrijheid van het woord uit 1814 handhaven. Radio en televisie moeten dan maar vallen onder dezelfde bepalingen die voor de drukpers gelden. Alsof al die communicatiemiddelen maar één pot nat zijn, alsof er in anderhalve eeuw helemaal niets veranderd zou zijn. Vreemd eigenlijk, die bedreiging van de individuele vrijheid wordt allerwege gevoeld. Er wordt over gesproken, over geschreven, er worden in de volksvertegenwoordiging vragen over gesteld.

Vragen die vaak gesteld worden wanneer naar de mening van sommigen bij opstootjes en relletjes de persoonlijke vrijheid van de mens in het gedrang zou komen, door het optreden van de verantwoordelijke autoriteiten. Gelukkig gaan er nu stemmen op tegen een ongeoorloofd gebruik van die af luisterapparaten en wil men blijkbaar door de rook van de rookbommen heen ook dit schieten op de persoonlijke vrijheid zien.

D. ROETHOF-ENSING

nederland - engeland

In 1965 is er in „De Ark” te Nunspeet gedurende 14 dagen een aantal leden van de British Humanist Association op bezoek geweest. De heer en mevrouw Sluyter uit Bennebroek traden op als gastheer en gastvrouw. Voorts nam ook een aantal leden van het Humanistisch Verbond aan deze ontmoeting deel.

Het is een bijzonder geslaagde vakantie geworden en daarom nodigde de British Humanist Association thans een aantal leden van het Humanistisch Verbond uit om van 5 t/m 19 augustus hun vakantie in Engeland door te brengen. Daarvoor hebben zij een plaats besproken in een vakantiehuis. Wij geven hieronder een niet-vertaalde omschrijving van dit vakantieoord:

It is a large Guest House, formerly a village inn, at Shipham, Somersetshire, in the South-West of England, on the side of the Mendip Hills, three miles from the Cheddar Gorge, a famous beauty spot, and a centre where traditional English cheese was formerly made in farmhouses. There is a distant view across the Bristol Channel to the Welsh Hills, and if any visitors particularly wanted to, they could, I think, make a trip across from Bristol to Cardiff Dock and the South Wales coast.

De kosten zijn ± £ 11.— of ± f 115,—. Kinderen genieten een kleine reductie.

Wij vonden de heer en mevrouw Sluyter wederom bereid om de leiding van de Nederlandse deelnemers op zich te nemen.

Wij verzoeken hen, die hiervoor belangstelling hebben, zich uiterlijk 15 december a.s. aan te melden bij de Buitenwerkcommissie, Centraal Bureau, Postbus 114, Utrecht.

Jeugd, sex en de dubbele moraal

Het gevoel, niet deel te hebben aan de wereld, werd misschien het sterkste uitgedrukt door de hedendaagse Amerikaanse schrijver, Samuel Beckett, in zijn toneelspel 'Waiting for Godot'. Het is een bijtend stuk, waarin twee mannen eindeloos op een zekere, altijd onzichtbare mijnheer Godot wachten. Godot is natuurlijk God. Maar ook véél meer, Godot heeft beloofd dat hij komen zal, maar er is altijd weer een reden waarom hij zijn afspraak niet kan houden. In de laatste scène vraagt de ene wachtende man aan de andere: 'Slaap ik terwyl anderen pijn leden? Slaap ik nu misschien nog? Als ik morgen wakker word, wat zal ik dan over vandaag kunnen vertellen? Zal ik zeggen, dat op deze plek, met mijn vriend, ik steeds maar op Godot heb gewacht? Maar hoeveel waarheid kan er schuilen in zulk een excuus? De lucht is vervuld van tranen en gewoonte heeft ons gevoelen gedood. Er is iemand die nu naar me kijkt, iemand die nu spreekt over mij en die zegt: 'Die vent slaapt, kijk maar, hij weet niet wat er met hem gebeurt. Láát hem slapen!'

Als ik het wel begreep, tijdens de verkiezingen in Nederland, was dat de reden waarom de Provo-partij zich voor 'góéd weer' uitsprak. Als alles beloofd kan worden, waarom dan niet goed weer? En hoewel ik moet toegeven dat ik niet inzie in wat voor praktische richtingen, die partij iets aan de maatschappelijke problemen wil doen, kan ik toch hun grondkritiek wel begrijpen.

Wat misschien tragisch is in hun protest tegen de dubbele moraal in onze maatschappij, is dat zij niet schijnen in te zien, dat anarchisme geen levensvatbaarheid heeft omdat het zich tot niets verplicht ten opzichte van anderen. Het super-individualisme is óók een manier om in slaap te vallen met het excuus, dat men op zijn Godot aan het wachten is... De dubbele moraal drukt zich natuurlijk uit in het voortdurend leven onder de schaduw van wereldmobilisatie en oorlogsvoorbereiding, maar ook in de meer subtiële aspecten van de manier waarop we samen leven en ons brood verdienen. Ik zie in het protest van vele jonge mensen, waar dan ook ter wereld, een gezond element van niet meer opgeofferd te willen worden aan de doodsdwang van de zogenaamd beschaafde collectiviteiten.

Hoe gebrekkig en politiek onhoudbaar ook uitgedrukt, van Tokio tot New York, tot Oslo, hoor en lees ik jongeren, die zeggen dat het leven écht moet zijn, dat het belééfd moet worden. Niemand weet precies wat het zweet der generaties betekent, maar de strijd om te leven moet zich tenminste met werkelijkheids-facto-

ren bemoeien. Te leven is niet bezig zijn met een soort privé-kaartspel waarmee men door-gaat of ophoudt naar believen. Te leven, is keuzes te maken, niet een soort levenslang cafétaria-gedoe met allerlei dingen die voor massale spijsvertering gisteren klaar gemaakt werden. Er zijn, in vele jonge mensen heden, angsten, maar óók overtuigingen en zij willen aan bod komen. Het zijn wat William James noemde 'the concrete movements of the soul', de concrete richtingen van de ziel, van de geest, en ze kunnen niet meer in uitgeleefde patronen gepast worden. Het is daarom zo ongelukkig, lijkt mij steeds weer, dat als een groep nozems in Nederland, of een groep wilde Amerikaanse jongeren in een rel verwickeld zijn, dat onmiddellijk wereldnieuws wordt.

Als een gevolg van die tendentie is er bij voortdurend een overschaduw van al datgene dat onze jongeren tonen in hun betere werkelijkheid. Naast de ontsporingen is er een honger, een zoeken, om voor méér op te groeien dan welvaartsstaat-verzadiging of oorlog.

Ik gelóóf in onze jeugd, ik respecteer hun idealisme en ik weet hoezeer zij worstelen met spanningen zó groot en onzekerheden zó overweldigend, dat het alleen maar verbazingwekkend is, dat er nog niet veel meer losgeslagenheid, verwarring en verwerping van de huidige maatschappij is.

Laten we het toch duidelijk stellen: het is de taak van de oudere generaties om de jeugd waarden door te geven die het leven zinvol kunnen maken.

En als de waarden der volwassenen niet tenminste een mogelijkheid van geluk en vreugde-om-te-leven beloven, waarom zou de jeugd die kreupele erfenis dan niet van zich stoten?

Dat is de fundamentele kwestie, lijkt mij.

'Ik kan niet huilen' zei het 17-jarige meisje, 'ik kan niet huilen, en toch ben ik droevig'.

Ze zei dit een paar dagen na haar vader's dood en ná geworsteld te hebben met vele botsende gevoelens, ten opzichte van haar moeder en ná een confrontatie met, wat zij als de schijnheiligheid van andere familieleden had aan-gevoeld.

Hoewel dit persoonlijk leed was, herinnerde het mij toch aan de meer algemeen psychologische ervaring die zo vaak door zovéél jonge mensen is uitgesproken: 'Ik kan niet huilen en toch ben ik erg droevig'.

Als ik naar vreemde dansmelodieën luister die mijn dochters muziek noemen, krijg ik vaak datzelfde gevoel. Een onuitsprekbare droefheid teboven gekomen door een ongebonden vitaliteit van beweging en geluid, die echter hun een-

Op aanvraag gratis verkrijgbaar
Postbus 114 — Utrecht

zaamheid vaak nog verder accentueert. Heeft u wel naar de gezichtsuitdrukking gekeken van jongeren in één van de nieuwe dansen? Maar wat zit er achter dit loslaten der spanningen, wat is 't dat deze jonge mensen zoeken in die klank, die rytmsche eenzaamheid?

Ik geloof dat er een trachten voor zelfgevoel achter zit, een reiken naar een gemeenschap van déélhebben en liefhebben, een behoefte authentiek te vóélén.

Het is zo gemakkelijk te vergeten dat voor iedere nozem die we in Amerika 'juvenile delinquent' noemen, er een jonge man of vrouw is die ergens in Afrika, of Zuid-Amerika of Azië voor het Peace Corps werkt en het leven deelt van mensen in vaak meest primitieve levensomstandigheden.

Voor iedere motorduivel die de wegen onveilig maakt, is er een jeugdvrijwilliger in de ont-

zettende armoede van de krottenbuurten van de wereldsteden.

Ja, en men mag niet vergeten de jongeren te noemen, die in die zreselijke en onuitsprekelijk tragische oorlog in Vietnam verwickeld zijn. De jonge Amerikaan, die gelooft zijn leven te offeren voor vrijheid en democratie en de jonge Vietcong, die gelooft in wereldrevolutie, communisme en onafhankelijkheid, deze elkaar naar het leven staande jongeren hebben die oorlog niet veroorzaakt.

Niet zij zijn verantwoordelijk voor de geestelijke kortsluiting van collectief geweld, niet zij, maar de geestes-impotentie van de oudere generaties, vergiftigd door perfectionistische ideologieën en abstracties, die de eindeloze doden steeds weer moeten rechtvaardigen. Waarom toch moet idealisme altijd weer in bloed verdrinken, waarom toch moet generatie na generatie gekruisigd worden in de waanzin van nationalistische en ongeremde collectieve gewelddadigheid?

Onze jeugd — als géén enkele jeugd van tevoren — staat voor een wereld van mogelijkheden voor zelfontplooiing, van groei en mogelijk geluk en al deze mogelijkheden worden centraal bedreigd.

De dichter Jan Greshof, sprak in een van zijn gedichten over 'de mannen met de boorden en de baarden, steunend op hun uitgestoomde waarden'. Die schaduw der plechtige leegheid, die schaduw der waarden die geen levensrealiteit meer hebben, hangt ook vandaag nog over onze jonge mensen. We moeten daar niet tut-tut over zeggen, maar leren hoe wij onze idealen van strijd voor menselijkheid; de waarden van het verzet, bijvoorbeeld concreet kunnen maken. In plaats daarvan noemen we ze pubers, of tieners, of wat voor zinloze verzamelcategorie dan ook, zonder door te dringen tot de persoonlijke honger om te leven, de persoonlijke drang om een andere wereld te maken, vrijer en beter als gemeenschap.

Men ziet in Amerika nu veel jongeren met een speldje op hun colbertjasje of jurk met de woorden: 'Make love — not war' — vrij vertaald — 'we willen vrijen, liefhebben en niet doden, niet oorlogvoeren'.

Achter dit grimmig woordenspel staat een massief protest van honderdduizenden jonge mannen en vrouwen. Zij roepen de samenleving der 'boorden en der baarden' toe:

HUMANISTISCHE CORRESPONDENTIEKRING VOOR HUWELIJKSCONTACTEN
opgericht door het Humanistisch Verbond, verleent bemiddeling bij het leggen van
contacten tussen personen, die een huwelijkspartner zoeken.

Inlichtingen postbus 210, Utrecht. Gaarne 30 ct. aan postzegels insluiten. (adv.)

Waarom is het altijd weer fatsoenlijk om jonge mensen oorlogen in te sturen, terwijl liefhebben nog steeds met hypocritisch veinzen niet publiekelijk geoorloofd is.

Maatschappelijk gesanctioneerde doodsdwang is O.K. Maar persoonlijk beleefde levensuitdrukking doet de werkbrauwen omhoog gaan.

En toch weet ik, als leraar en als vader dat onze jeugd veel eerlijker en gezonder over seksuele zaken denkt dan de oudere generatie ooit deed. Ook zie ik een groot verantwoordelijkheidsgevoel in het seksueel contact en een grote behoefte om samen meer zinvolle families te bouwen in grotere gelijkheid van man en vrouw. De verdachtmakingen, het commercieel maken van sex, het onzindelijk uitspelen van het louter lichamelijke komt niet van de jeugd, maar van de ongerijmdheid van de zakenmoraal. Ik geloof dat onze jonge mensen een geweldige innerlijke kracht moeten opbrengen, om de sociale ontredering en de dubbele moraal van onze cultuur te boven te komen. Veel van wat alleen maar verzetshouding is, verdedigingsmechanisme bijvoorbeeld door een grote mond te hebben, is in feite hun proces van bewust worden.

En hoewel ook ik af en toe mijn ogen ten hemel sla als mijn kinderen hun weg zoeken, moet ik toch zeggen dat ik ze respecteer om hun moed en hun zelfstandig willen zijn.

Een paar weken geleden zag ik een mopje in een New Yorks blad, dat twee baardige jongemannen met gitaren en sandalen toonde. De een zag er nogal bezorgd uit en de ander vroeg hem: 'Wat is er met jou aan de hand? Kun je je niet meer herinneren van toen je jong was?' Het was een grapje, maar ook weer niet. In deze epoche worden onze kinderen inderdaad 'oud' geboren. Van zeer jeugdige leeftijd af aan moeten ze leren om bewust de zelfherstellende innerlijke krachten te winnen en te behouden, om psychisch en sociaal-economisch het hoofd boven water te houden. De oudere generaties kunnen de jongeren geen levensdoel inpreken. Zij kunnen alleen maar, door wat ze met hun eigen leven doen, de jongeren helpen hun levensbevestiging te bouwen.

Voorbeeld helpt, praten helpt niet.

Het liefhebben, de tederheid die zoveel jonge mensen zoeken kan op den duur dan gekristalliseerd worden als een sociaal-bevestigde levenshouding, waardoor zelfbevestiging — met anderen — mogelijk wordt. Dat is de beste ga-

De geboorte is ons gegeven, maar onze daden zijn uit ons.

Diderot
Frans wijsgeer, 1713—1784

Kalender 1967

De kalender 1967 van het
Humanistisch Verbond
is verschenen.
Deze is wederom in
2-kleurendruk uitgevoerd.

De prijs is **f 3.00**

Uw bestelling zien wij gaarne tegemoet door storting of overschrijving van f 3,— op postrekening 304960 t.n.v. het Humanistisch Verbond, Utrecht.

In de omschrijving: Kalender 1967.

rantie om een wereld van robotten te voorkomen. We hebben meer liefdesverlangen nodig in deze wereld en minder cultureel gesanctioneerde kamertjeszonde.

We hebben meer waarderingsgevoel en dankbaarheid tussen mannen en vrouwen nodig en minder kunstmatige accentuering van wat nu juist het minst belangrijk is, namelijk het tot vervelens toe uitvoeren of hoe we toch in een seksuele revolutie leven.

Hoe meer toespraken over seksualiteit, hoe minder onbevangen levensontdekkende hartstocht. En jeugd heeft het recht hartstochtelijk te leven. Niet irrationeel, dat is alleen maar schorsreactie — maar met 'wijds' verlangen.

Ik ben ervan overtuigd, dat we niet vroeg genoeg onze jonge mensen het gevoel kunnen geven van het leven lief te hebben.

De dichter uit India, Tagore, bracht dit soort overdenking zo gevoelsmatig zuiver tesamen, toen hij schreef:

Waarom is de lamp uitgegaan?

Ik hield er mijn mantel vóór
om de vlam voor de wind te beschutten,
dat is de reden waarom de lamp uitging.

Waarom is de rivier opgedroogd?

Ik bouwde er een dam in
om haar kracht voor mijzelf te gebruiken,
dat is de reden waarom de rivier nu droog is.

Waarom zijn de snaren van de harp gebroken?

Ik probeerde er een klank uit te forceren,
een klank die zij niet maken kon.
En dat is waarom de harp niet meer zingt...

Wij hopen dat we dit inzicht als generaties kunnen delen.

MATTHEW J. SPETTER.

Welvaart

De welvaart is een betrekkelijk begrip. Dat is een waarheid als een koe en een barre gemeenplaats. Maar daarom is deze constatering nog niet minder juist. Mijn goede overgrootvader, wiens handel en wandel mij overigens slechts uit mondelinge overlevering bekend is, verdiende in de zomer zes en in de winter drie guldens per week en hij gewan zeven zonen en dochteren, voor wie hij geen kinderbijslag kreeg. Hij nuttigde op zon- en feestdagen zijn neutje en smoorde een pijpje op zijn tijd.

Het feit, dat hij ook in de winterdagen op een vast inkomen mocht rekenen, stempelde hem tot iemand die waarachtig niet te mopperen had. Men vergete daarbij ook niet, dat hij dagelijks een kan melk van zijn baas kreeg (dat was dus per man elke dag één negende kan) en dat hij in de zomer na zijn veertienurige arbeidsdag een kleine aardappelakker voor eigen gebruik mocht bewerken. Mocht er nog iets te wensen overblijven dan was de diakonie er altijd nog. Mijn overgrootvader schroomde niet een deel van zijn last op de heren te wentelen en klompen, warme borstrokken zomede bonnetjes voor turf en roggebrood dankbaar en zonder schaamte te aanvaarden. Hij was niet rijk, maar er waren er die er aanzienlijk veel slechter bijzaten en zijn zeven kinderen heeft hij in het leven kunnen houden. Het was een winterhard ras.

Van deze kinderen hebben er nog verscheidene geprofiteerd van Talma en de jongste (die intussen ook de tachtig al was gepasseerd) zelfs van Drees. Zijn zonen hebben zonder uitzondering het agrarisch bedrijf verlaten en hun heil gezocht in handel en industrie. Hoewel zij daar een zeer wisselend inkomen genoten, hadden zij gemiddeld toch meer in de melk te brokkelen dan hun vader. Zij behoorden tot de kleine, microscopisch kleine, middenstand en tot wat Marx heeft genoemd de industriële reserve-armee. Herhaaldelijk gebeurde het trouwens dat zij van de ene naar de andere bedrijfstak oversprongen.

In de winterdagen hadden zij het wel eens moeilijk, want in de stad waren geen aardappelveldjes en niemand dacht er aan elke dag een pint melk cadeau te doen. Maar in de zomer ging het meestal beter, zodat er volgens de verhalen meestal wel genoeg geld beschikbaar was om geducht kermis te houden.

De daarop volgende generatie leverde enkele geschoolde arbeiders en zelfs een eigenaar van een welbekant buurtcafé, welke laatste een zoon had die boekhouder was op een verzekeringskantoor en een koperinstrument bespeelde in een muziekvereniging genaamd Obadja. Die was dus binnen.

Aan een andere tak is uw dienaar ontsproten, Hij zal u niet bezighouden met zijn stoffelijke bronnen, maar kan toch wel zeggen, dat hij ongaarne in de klompen van zijn overgrootvader

zou staan. Hij moppert niet, of althans zo zachtjes, dat het nauwelijks waarneembaar is en als onze exportpositie en de betalingsbalans dat vorderen zal hij zich er — zij het grommend — bij neerleggen, dat zijn loonstijging volgend jaar binnen nauwe grenzen moet blijven.

Toch heeft ook hij zijn wensen. Bij het doorzien van de advertentiekolommen blijft zijn oog herhaaldelijk hangen aan de aanbiedingen van riant bungalows met een ruim aantal kamers, enkele honderden vierkante meters grond, c.v. en andere gemakken. Maar als hij dan tot de prijs k.k. is gevorderd, weet hij, dat een riant bungalow nooit zijn deel zal zijn.

En dat komt nou allemaal door die stomme ome Willem. Want wat las ik een dezer dagen in een geschiedkundig werk? Het volgende: „In juli 1625 kocht Willem Verhulst (en dat moet een voorvader van moeders zijde zijn geweest. H.H.) van de Delaware-indianen het eiland Manhattan. Het kostte 60 gulden, 10 hemden, 80 paar kousen, 10 geweren, 30 kogels, 30 pond kruid, 30 ketels en een koperen braadpan. En met deze merkwaardige transactie rekenen we Nieuw-Nederland gesticht.”

Je kunt er even bij stilstaan hoe oom daar op een legale manier aan 10 hemden en 80 paar kousen was gekomen. En ook, waarom de Delaware-indianen zo verzot op kousen waren. Maar dit is een te verontachtzamen bijzaak. De hoofdzak is: Waarom heeft Willem dit kostelijke familiebezit weer verkwanseld?

Het eiland Manhattan — ik heb het opgezocht — is 20 kilometer lang en gemiddeld 4 kilometer breed. Het heeft dus een oppervlakte van 80 vierkante kilometer of 80.000.000 vierkante meter. Het lijkt mij, gezien de zeer hoge grondkosten in New York niet te hoog gegrepen, als ik de gemiddelde grondprijs aldaar thans op f 250 per vierkante meter schat. Met andere woorden, indien oom Willem ons erfgoed behoorlijk had beheerd dan zouden zijn hemden en kousen en zijn braadpan thans zijn aangegroei tot een bedrag van f 20.000.000.000,—.

Dit bedrag heeft hij mij door onachtzaamheid en/of gemis aan commercieel inzicht door de neus geboord. Hoogst betreurenswaardig! Wat kan men al niet met f 20 miljard doen. Ik zou als goed staatsburger onmiddellijk naar de thans fungerende minister van Financiën stappen en hem een miljard overhandigen om de eerste gaatjes te stoppen. Het zou mij overigens niet verbazen, als hij, bemerkende dat ik er zo goed bijzat, mij nog enkele miljarden afhandig zou maken. Nou, alla, er zou toch voldoende overblijven om aan enkele extravagantes te voldoen. Een bungalowtje met c.v. bij voorbeeld kon er nog wel af. Desnoods kocht ik een heel kasteel, ongeacht de k.k.

Ach, als mijn goede overgrootvader dit nog had mogen beleven!

H. H.

uitzendingen van het humanistisch verbond

maandag 28 november 19.40 uur:

H. Kober: „Dood en liefde”

maandag 5 december 19.40 uur:

J. P. van Praag: Sint Nicolaas-praatje

maandag 12 december 19.40 uur:

Libbe van der Wal: „Herdenking Leo Polak”